

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
Gorizia, Riva Piazzutta, 18 - tel. 3177

PODUREDNIŠTVO:
Trieste, Vicolo d. Rose, 7 - tel. 37603

Polletna naročnina L 800

Letna naročnina L 1.500

Letna inozemstvo L 2.500

Poštno čekovni račun: štev. 24/12410

MODERNO MISIJONSKO DELO

Pred spravo v Alžiriji?

V zadnjih 50 letih smo na vseh poljih človeškega življenja doživeli tolike spremembe, da se nam zdi tega pol stoletja kar cela zgodovina. Dve svetovni vojni, komunistična in nacifasistična revolucija, propad kolonialističnega imperija evropskih držav v Aziji in Afriki, prebujenje ondotnih narodov in ustanovitev narodnih držav, uveljavitev delavskega razreda v političnem življenju, neverjeten tehnični napredek, ki je spremljal in tudi podpiral zgornja dejstva, so povzročili, da je človeštvo v teh 50 letih prehodilo pot, ki je prej v pol tisočletju ni prehodilo enake. V to vsestransko prenavljanje moramo postaviti tudi moderno misijonsko delo katol. Cerkve. Kdor namreč le nekoliko pozna zgodovino misijonov, ugotovi takoj, da je neverjetna razlika med misijoni pred prvo svetovno vojno in po njej. Glavne razlike so:

1. Pred prvo svet. vojno je bilo misijonsko delo predvsem stvar raznih redovnih družb, ki so jih pri tem podpirale evropske kolonialistične velesile.
2. Misijonsko delo je v glavnem ali celo popolnoma slonelo na ramenih tujih misijonarjev.
3. Uspehi takega dela so bili vedno pičli in nesorazmerni z žrtvami.

NOV DUH IN NOV NACIN MISIJONSKEGA DELA

Po prvi svet. vojni pa nastopi v misijonskem delu nov duh in nov način dela. Zasluga za to gre papežu Benediktu XV., ki je ravno pred 40 leti, dne 30. nov. 1919, izdal znamenito encikliko »Maximum ille», ki pomeni za misijone pravo tih revolucijo od strani Cerkve same. Predvsem poudarja Benedikt XV., da širjenje vere med pogani ni stvar misijonarjev samih, temveč vseh vernikov. Zato so vsi po svojih močeh dolžni sodelovati, predvsem pa škofje in duhovniki v katol. deželah. Zato vidimo, da se začne leta 1919 dalje neverjetna propaganda za misijone. Pod Benediktovim naslednikom Pijem XI. se ustanovi v ta namen posebna »misijonska nedelja«, ki se obhaja vsako leto 3. nedeljo v oktobru. Namen tega dneva je, da škofje in duhovniki širijo med verniki misijonsko misel, molijo za uspeh misijonskega dela in končno da se ta dan pobirajo prispevki za misijonske ustanove. Kot smo dejali, so pred prvo vojno evropske velesile same v znatni meri podpirale misijonarje in njih ustanove, seveda s prikritim namenom, da misijonarji z vero širijo tudi vpliv svoje države. Po prvi vojni so se vse take podpore, hvala Bogu, nehale. Cerkve je morala sama skrbeti za misijone. To je pa bilo samo v korist pravemu misijonskemu delu, saj se je tako Cerkve mogla povsod kazati v čisti luči le kot nosilka Kristusovega evangelija in ne kakih državnih koristi. Zanimanje za misijone se je ravno s pomočjo misijonske nedelje razširilo med najširše plasti krščanskih narodov v Evropi in Ameriki. Ti so priskočili na pomoč bolj kot so pričakovali. Stekala so se denarna sredstva k Propagandi Fide v Rim, utrdile so se misijonske družbe, ki uspešno podpirajo z molitvijo in prispevki delo katol. misijonarjev v poganskih deželah. Pomnožili so se tudi misijonski poklici ter se več kot podvojili.

Posebnost modernih misijonov postanejo tudi sestre-misijonarki. Teh je bilo prej le malo v misijonih. Sedaj se pa pomnožijo tako, da daleč prekosijo moške. Belih misijonarjev je bilo n. pr. leta 1950 okrog 16.000, ženskih misijonark pa 24.000.

DOMACI DUHOVNIKI

Goreči in dolgotrajni misijonar v Afriki, škof Massaia. Deloval je v Abesiniji in Leon XIII. ga je imenoval za kardinala

stov, ki so trdili, da domačini niso dostopni za civilizacijo ali celo, da nimajo duše. V prvi vojni pa doživimo preokret. Razni narodi Azije in Afrike so se skupaj z belci borili na isti fronti. To je zbudilo v njih narodni ponos in zavest, da so enaki belcem. Zato so hoteli tudi po vojni ostati enaki njim. Začela so se nacionalistična gibanja raznopoltnih ljudstev, gibanja, ki so še v polnem razvoju. Cerkve je do časa razumela novi tok. Benedikt XV. je zato naročil katol. misijonarjem, naj povsod, kjer je mogoče, iščejo sodelavce med domačini in naj zlasti vzgajajo med njimi duhovniške in redovniške poklice. Na srečo Cerkve so bili misijonarji toliko zreli, da niso preslišali klika papeževga. Povsod so najprej organizirali pomoč domačih katehistov, nato so iskali dečkov in fantov za mala in velika semenišča. V vedno večjem številu so tako prihajali iz semenišč domači duhovniki. To delo je bilo tako uspešno, da je že Pij XI. posvetil prve škofo domačine, Pij XII. pa je ustanovil že pravo cerkveno hierarhijo iz domače duhovščine po vseh bolj razvitih misijonskih pokrajinah. Imenoval je celo vrsto kardinalov iz vrst domače duhovščine v misijonih. Poleg duhovnikov domačinov smo dobili neverjetno veliko število redovnic domačin. Leta 1953 jih je bilo že 38 tisoč, katehistov 83 tisoč, učiteljev domačinov pa 92 tisoč. To je že velika armada samih domačinov, ki je bila vsa v službi Cerkve med raznimi poganskimi ljudstvi.

Temu novemu modernemu načinu misijonarjenja so odgovarjali tudi uspehi. Leta 1900 je bilo v misijonskih deželah 520 tisoč katoličanov. Petdeset let pozneje jih je bilo že 20 milijonov. Torej 40-krat več.

Ti uspehi Cerkve v misijonih v zadnjih 40 letih nam povedo, da je Cerkve pod vodstvom zadnjih papežev in njih pomočnikov pri sv. Kongregaciji za širjenje vere zgrabila problem na pravem mestu in s pravimi sredstvi. To se je zgodilo prav ob zadnji uri, kajti če bi tega ne bili storili pred 40 leti, bi bilo pokristjanjevanje poginov v mnogih deželah za vedno onemogočeno. Novi narodi namreč, ko dosežejo politično neodvisnost, nočejo več tujih misijonarjev. Krščanstvo sprejemajo le, če jim ga oznanjajo domačini v njih domačem jeziku. K sreči imamo danes povsod domače duhovnike, škofo in redovnike, ki oznanjajo evangelij tudi takrat, kadar morajo tuji misijonarji iz dežele. Zato naj pride, kar hoče, razširjenje Cerkve je povsod v prihodnje zagotovljeno.

Smrt jugoslovanskega škofa

»L'Osservatore Romano« poroča, da je 7. oktobra umrl škof Anton Akšamovič, apostolski administrator za Srem. Pokojni škof se je rodil 27. maja 1875. Mašniško posvečenje je prejel leta 1899. Škof je postal leta 1920.

Alžirska narodna osvobodilna fronta je pozvala svoje pristaše, naj se bojujejo dalje. Odgovor začasne alžirske vlade Franciji je ostal brez odgovora in je zato razumljivo, da se boj nadaljuje. Vendar se za kulisami pogajanja nadaljujejo, a ne naravnost med Parizom in začasno alž. vlado, ampak med Parizom ter Tunisom in Rabatom. V političnih krogih so opazili, da je prispel princ Moulay Hassan, načelnik glavnega vojaškega štaba maroške vojske in prestolonaslednik Mohameda V., v Pariz skoro istočasno, ko je tunizijski veleposlanik, sin ministrskega predsednika Habib Burghiba ml., odpotoval na nujen posvet v domovino. Na osnovi teh potovanj sklepajo, da se Rabat in Tunis trudita, kolikor moreta, da bi prišlo do kakega sporazuma oz. kompromisa. General De Gulle pa mora računati z opozicijo med lastnimi pristaši, ki čakajo na priložnost, da sprožijo akcije, ki ne

spadajo ravno k moralni politični praksi. Vendar se je proces zaključevanja alžirske vojne začel. Trajal bo verjetno dolgo, a končati se bo moral s prenehanjem sovražnosti. Logično pa je, da zahteva Fronta narodne osvoboditve jamstva, preden odloži orožje. Ravno to pa tudi zavira pogajanja po posrednikih.

V francoskem parlamentu se je medtem pričela razprava o De Gaullovem načrtu za rešitev alžirskega problema. Ministrski predsednik Debré je pooblaščen, da lahko zahteva v parlamentu zaupnico. Vsled tega se bodo morali poslanci javno opredeliti za ali proti De Gaullovi politiki do Alžira. Alžirski poslanci, ki so pod vplivom franc. nacionalistov, so sklenili bojkotirati seje parlamenta. Vendar v slučaju glasovanja o zaupnici vladi, ni dvoma, da bo Debré uspel z veliko večino. S tem bi bili skrajni desničarji stisnjeni ob zid ter izolirani od vseh.

Velika zmaga konservativcev

Pri parlamentarnih volitvah na Angleškem, ki so bile pretekli četrtek 8. t. m., so zopet zmagali konservativci, ki so na vladi že od leta 1951; svojo večino v parlamentu so okrepili od 53 na 108 poslanskih mest. Kljub temu, da je pred volitvami vladala velika negotovost, na katero stran se bodo angleški volivci usmerili, je konservativna stranka dosegla nepričakovan uspeh, ki se ga ni nihče nadejal; na drugi strani pa so laburisti, ki hočejo še vedno veljati za angleške socialiste, doživeli občuten poraz: izgubili so skoraj dvajset poslancev. Zmaga enih ter poraz drugih je toliko bolj občutna ne toliko pri skupnem številu glasov, kakor pri skupnem številu poslancev v novem parlamentu zaradi večinskega volilnega ustroja, ki je na Angleškem v navedi. Po tem sistemu je v vsakem volilnem okrožju izvoljen le tisti kandidat, ki prejme večino glasov, ostali pa sploh ne pridejo v poštev. Manjše stranke so zato že vnaprej obsojene na neuspeh; za oblast se zato z upanjem potegujeta lahko samo dve politični organizaciji, kar se tudi dejansko dogaja.

Vseh volivcev je bilo skoro 28 milijonov; volilna udeležba je bila tudi precej visoka, blizu 80 %. Konservativci so odnesli 13 milij. 700 tisoč glasov ali skoro 50 % ter laburisti 12 milij. 700 tisoč ali 44 % glasov, kakor je razvidno iz naslednje lestvice, ki nam kaže rezultate tudi iz prejšnjih let:

	1945	1951	1955	1959
Konservativci	9.960.809	13.724.418	13.311.938	13.700.000
Laburisti	11.992.292	13.948.385	12.405.146	12.700.000
Liberalci	2.245.319	730.511	722.395	1.500.000
Komunisti	102.780	21.640	33.144	17.000
Ostali	677.749	177.329	288.038	—

V novem parlamentu bodo imeli: konservativci 366 poslancev (prej 346); laburisti 258 poslancev (prej 277); liberalci 6 poslancev (prej 6).

Letos se je prvič po več desetletjih zgodilo, da je kaka politična stranka zmagala trikrat zaporedoma. Povečini so se konservativci in laburisti menjavali na vladi ter v medsebojnem spoštovanju in upoštevanju pripomogli k ustvaritvi splošnega blagostanja pri najširših slojih ljudstva. Raz-

voj je hotel, da je to blagostanje doseglo najvišjo stopnjo za vlade konservativcev, in sicer v precejšnji meri po zaslugi konservativcev, odnosno njihovih koristnih socialnih reform. Po splošnem mnenju je zato treba uspeh konservativcev pripisati v prvi vrsti blaginji širokega sloja angleškega naroda ter ugodnim zunanjepolitičnim okoliščinam, katere je pomagal ustvariti Macmillan s svojim obiskom pozimi v Moskvi. Toda, če logično sklepamo, bi iz istih razlogov tudi laburisti zaslužili zmago, toda volja ljudstva je odločila drugače. Zadnje angleške volitve so ravno dokaz, da so v politiki možna najrazličnejša presenečenja in protislovja. Tudi leta 1945 so angleški volivci odrekli zaupanje Churchill, ki je povedel svojo državo do zmage. Kar se je pretekli četrtek zgodilo na Angleškem, je v nekem smislu podobno pojavu pri kolonialnih narodih, kateri, kakor hitro dosežejo gotovo stopnjo napredka, težijo k neodvisnosti in ne marajo nič več slišati o tem, kdo jim je napredek in blagostanje omogočil. Enako so si sami laburisti izkopali grob z uresničitvijo obsežnih socialnih reform, s čimer se je njihovo poslanstvo v nekem smislu izčrpalo. Z druge strani pa so jih konservativci prehiteli ter izpolnili to, kar so laburisti obljubljali. Hoteli so začeti pogajanja s Sovjeti, njihovo zahtevo je izpolnil Macmillan in šel na lastno pest v hudi zimi in hladni vojni v Mo-

njevo program preveč togo zasidran na starih principih iz prejšnjega stoletja. Laburizem se bo moral prilagoditi novim razmeram, če bo hotel še naprej uspešno tekmovali s konservativci. Upajmo, da bo do razčiščenja prišlo, ker Angleži so stvarni ljudje. V zadnjih letih je v laburizmu opaziti vpliv levega krila pod vodstvom Aneurina Bevana, ki je kazalo radikalnejšo težnjo za državno posredništvo na socialno-gospodarskem področju. Mlajši, ki se jim zdi razredni boj tuj in nepotreben, niso mogli priti do besede in tako se je zgodilo, kar se je zgodilo.

Laburisti so se volivcem predstavili s programom, ki preveč pričakuje od države in ki premalo upošteva načela dopolnjujočnosti države. Volivci so pa spoznali, da si človek tudi sam lahko pomaga in ni ravno nujno, da se v vsem zanaša vedno na državo.

Ceprav med obema angleškima strankama ni kakih bistvenih razlik, so vendar v zahodnih državah zadovoljni, da ostanejo na vladi na Angleškem še nadalje konservativci.

Iz hladne vojne v hladni mir

Sedanje mednarodno politično razdobje po srečanju Hruščev-Eisenhower je čas čakanja in priprav za vrhunski sestanek štirih velikih. Ameriški zunanji minister Herter je na tiskovni konferenci izjavil, da so v teku med ZDA in njenimi zavezniki posredovanja o kraju in času konference na najvišji ravni.

Kljub vsem lepim besedam in obiskom je dejstvo, da se še vedno kažejo znaki nezaupanja in hladne vojne. Sovjeti še vedno skrbno varujejo tajnosti v zvezi z izstreljevanjem svojih vsemirskih raket in to daje misliti — posebno ker ne izdajo niti kraja izstrelitve — da imajo te izstrelitve vojaški, strateški pomen.

Največja ovira za trajen mir je obstoj diktatorskih režimov, ki niso zadovoljni, da samo njihovo ljudstvo ječi v sužnosti, ampak hočejo spraviti pod suženjstvo še ostala ljudstva, ki ne želijo drugega kot živeti v miru.

NAŠ TEDEN V CERKVI

18. 10. nedelja, 22. pob., misijonska: sv. Luka, evangelist
 19. 10. ponedeljek: sv. Peter Alkantarški, spozn.: sv. Lucij, m.
 20. 10. torek: sv. Janez Kancij, spozn.: sv. Irena, d., m.
 21. 10. sredo: sv. Uršula, dev.
 22. 10. četrtek: sv. Filip, škof, m.
 23. 10. petek: sv. Roman, škof
 24. 10. sobota: sv. Rafael, nadang.; sv. Kristina, dev.

SV. FILIP je živel za cesarja Dioklecijana (o. 300); bil je zgleden kristjan, postal je duhovnik in škof v Herakliji v Traciji.
 Odlikovala ga je velika modrost pa tudi

neustrašenost; pač odlični čednosti posebno še v času preganjanja. Posebno se je trudil za duhovniški naraščaj.

Kljub prepovedi, da ne sme oznanjati sv. vere, je zbiral vernike in jih učil. Poslani vojaki so iztirali vernike in njega iz cerkve; cerkev so zaprli, zapečatili in razkrili streho. Škof Filip se je naslonil na cerkevna vrata in nadalje učil, zavedajoč se, da cesar nima pravice prepovedati, širiti božji nauk.

Po daljšem mučenju so Filipa živega sežgali — tako je vele oblastnik.

Od tega je že tisoč šest sto let: pogledite današnje diktatorje, ali niso na las podobni preganjalcem sv. Filipa?

Naj nam sv. Filip, škof in mučenec, izprosi modrosti in svete stanovitnosti.

XXII. pobinkošna nedelja God sv. Luka

Obhajamo praznik sv. Luka. Sv. Luka evangelist, pisec tretjega evangelija in apostolskih del, ni bil apostol kakor n. pr. sv. Matej in sv. Janez, ampak učenec in spremljevalec sv. Pavla. Po rodu je bil Grk. Doma je bil iz Antiohije sirske. Po poklicu je bil pa zdravnik. Bil je dober in svet vernik, ljubitelj Jezusa Kristusa in Njegovega evangelija. Gospoda osebno ni poznal. Bil je zvest pomočnik sv. Pavla, katerega je spremljal na vseh njegovih misijonskih poteh in mu pomagal. Evangelij je zapisal ne kot očividec, ampak kakor ga je izvedel in spoznal predvsem po pripovedovanju sv. Pavla. Podatke o Jezusovem nadnaravnem spočetju in o Jezusovi mladosti je verjetno prejel od prebl. Device Marije. Evangelij je napisal okrog l. 60. v Rimu (med l. 60. in 62.). — Apostolu narodov je bil sv. Luka zelo ljub in drag. Bila sta si velika prijatelja in sveta borca za božje kraljestvo.

Sv. Luka ni bil poročen. Živel je samsko življenje, brez žene. Dočakal je visoko starost: 84 let. Po smrti je prejel nebesa, kjer še danes in za vekomaj uživa božjo srečo, ves zadovoljen in blažen.

Lukov evangelij se odlikuje po tem, da nam poroča o Zveličarjevem detinstvu. Rad omenja Marijo in rad slika Jezusovo in božje usmiljenje do ljudi, zlasti v prilikah usmiljenja. Tako lepo dopolnjuje in potrjuje ostale tri evangeliste. Nasplošno dokazuje, da je Jezus Kristus vesoljni in vsečloveški Odrešenik; Odrešenik nele

Judov, marveč vseh ljudi. Evangelij in Kristusova Cerkev nista namenjena le enemu narodu, ampak vsem narodom sveta. — Tudi Apostolska dela so dragocen spis, ki nam poroča o dogodkih po Jezusovem vstajenju, o delovanju apostolov in o prvotnem življenju mlade Kristusove Cerkve.

Podrobnosti Lukovega življenja nam niso znane. A gotovo je, da je bil svet mož, vedno vnet za božjo stvar. Gotovo je silno ljubil Boga, Jezusa, Marijo, Kristusa evangelij, duše, poštenost in svetost. Čeprav osebno nepoznan, nam sv. Luka, zlasti duhovnikom in redovnicam, vendarle priporoča zelo važne in nadvse koristne reči. Kličemo nam nekako takole:

1. **Ljubite z vsem srcem in z vso dušo Boga!** Bog je prvi, najvišji in poslednji v vašem življenju. On je vaš popolni Gospodar in vrhovni Gospod. On je vaša prava sreča. Zaradi tega vam mora biti On najbolj pri srcu.

2. **Ljubite silno Jezusa in delajte zanj, za Njegovo čast in slavo!** G. Jezus Kristus je edini Odrešenik človeštva. Edino v Njem je naša rešitev. On je naš Bog, neskončno dober in ljubezniv in vse ljubezni vreden. Častimo Ga zato. Ljubimo Ga z vsem srcem in delajmo za Njegovo slavo in čast!

3. **Ljubite Marijo in evangelij, živite sveto!** Sv. Marija je Jezusova in naša Mati, katere ne smemo nikdar pozabiti, temveč vsak dan znova ljubiti in počastiti. Evangelij je pa božji nauk, knjiga rešitve in večne sreče. Razlaga in predpisuje nam svetost, ki je edina varna pot do nesmrtni blaženosti. Živimo in oznanjajmo evangelij Kristusove ljubezni!

Ob prvi obletnici smrti papeža Pija XII.

Prvo obletnico smrti papeža Pija XII. so v Rimu obhajali z vso slovesnostjo. Ze na predvečer so na grob pokojnega papeža položili obilo cvetja in postavili tudi mal oltar. V petek 9. oktobra, na obletnico smrti, pa so najimenitnejši prijatelji in sodelavci pokojnega sv. očeta neprestano darovali sv. maše. Prvo ob 6h je daroval tajnik sedanjega papeža Janeza XXIII. msgr. Loris Capovilla. Ob 10. uri pa je kardinal Aloisi Masella daroval v baziliki sv. Petra slovesno mašo za mrtve. To je prvič, da se maša za pokojnega papeža daruje v vatikanski baziliki in da je bila bazilika prevlečena v žalno barvo. Žalni slovesni maši so prisostvovali skoro vsi italijanski kardinali, poleg večjega števila ameriških, nemških in francoskih kardinalov ter okoli 100 škofov, izmed katerih je bilo 60 ameriških, ki so prišli v Rim na slovesnosti, ki so se vršile v nedeljo ob prvi stoletnici ustanovitve Ameriškega duhovniškega zavoda v Rimu.

Katoliške šole v Avstraliji

V Avstraliji je lepo število katoliških šol. Katoličanov je okoli 2.500.000 in imajo na razpolago 1787 šol, ki jih obiskuje 385.000 gojencev. Poleg tega imajo avstralski katoličani tudi 7 univerzitetnih kolegijev. Njihova srčna želja je, da bi prišli do lastne katoliške univerze.

Zbirka ameriških žena

Ameriške katoliške žene so se obvezale, da bodo v »letu beguncev« vsak mesec osebno darovale 5 dolarjev. Tako bo ame-

riška katoliška dobrodelna organizacija mogla poslati darilne pakete beguncem, ki jim še ni možno emigrirati. Organizacija ameriških katoliških žena šteje devet milijonov članic.

Številna spreobrnjenja v Ameriki

V ameriški nadškofiji Saint Louis imajo posebni obveščevalni urad za verske zadeve. Delovanje tega urada prinaša bogate sadove. Vsaj pet tisoč ljudi se je zadnja leta spreobrnilo preko tega urada.

Katolicizem v Vietnamu

V Vietnamu pripisujejo 75.000 spreobrnjenj delovanju Marijinih družb. Prva Marijina družba je bila v Vietnamu ustanovljena leta 1895. Danes jih je 136, ki pripadajo najrazličnejšim poklicem. Kongregacije imajo 36.000 članov.

Poziv indijskega kardinala

Indijski kardinal Gracias je v pozivu svojim vernikom dejal, naj se zavedajo velike ure, ki je prišla tudi za Indijo, in naj ne dopustijo, da bi katoliški ugled padel, marveč se mora povečati in dvigniti ob vsaki priliki, ki jo daje čas katoličanom, da pokažejo svoje sile.

500 misijonarjev pri sv. očetu

V nedeljo 11. okt. zjutraj je bila v baziliki sv. Petra pretresljiva slovesnost. Nad 500 misijonarjev, med njimi mnogo redovnic, zdravnikov in laičnih pomočnikov, je pred odhodom v misijone prejele iz rok sv. očeta misijonski križ. 500 misijonarjev pripada 20 različnim narodnostim. Sv. oče je imel tudi lep priložnostni govor, v katerem je poudaril velik pomen

misijonskih družb, kakor tudi zdravnikov in drugih laičnih pomočnikov, ki delujejo v misijonih.

Popoldne je sv. oče obiskal ameriški kolegij, ki praznuje te dni stoletnico svoje ustanovitve.

Gobavost izginja

Angleški zavod za pomoč gobavim bolnikom je objavil veselo novico, da bo ta strašna bolezen polagoma izginila. Zavod priznava velike zasluge, ki jih imajo katoliški misijonarji pri tem prizadevanju.

Afrika kliče ...

Pokojni sv. oče Pij XII. je nekaj pred smrtjo izdal posebno okrožnico, v kateri poziva vesoljni katoliški svet k molitvi in delu za pokristjanjenje tega obširnega kontinenta.

Apostol cerkvene edinosti

Zadnje čase se mnogo govori in piše o cerkvenem zedinjenju, zlasti odkar je sedanji sv. oče napovedal vesoljni cerkveni zbor. Ne vemo s točnostjo, o čem se bo razpravljalo na tem važnem zborovanju, toda upamo, da bo prišlo v poštev tudi vprašanje zedinjenja kristjanov, zlasti ločenih vzhodnih bratov.

Ze več let se povsod razodeva težnja po združitvi. Protestanti si zelo prizadevajo, da bi se razne njihove ločine ponovno zblizale in združile. Spoznali so pač, da je tudi na misijonskem polju zelo škodljivo in težavno delovanje prav zaradi različnih ločin in zaradi nasprotstva s katoličani. Ze večkrat so protestantje priredili posebna zborovanja, kamor so povabili razne Cerkve in veroizpovedi, a katoliška Cerkev ni nikoli uradno prisostvovala.

Katoliška Cerkev je večkrat govorila o zedinjenju. Pij X. je uvedel molitveno osmino za zedinjenje vseh Cerkva, Benedikt XV. je ustanovil poseben zavod za vzhodne študije itd.

Tudi sedanji sv. oče Janez XXIII. je večkrat omenil problem edinosti, tako da je v vsem svetu vzbudil veliko zanimanje, tudi med pravoslavljimi in protestanti. Zato ves svet pričakuje bodoči vesoljni cerkveni zbor kot dogodek, ki bo začrtal novo dobo v cerkveni zgodovini.

Eden izrednih apostolov cerkvene edinosti je bil Pavel Couturier, ki se je rodil v Lijonu na Francoskem leta 1881 kot zadnji sin pobožne meščanske družine. Leta 1906 je bil posvečen v duhovnika in se je v prvih letih službovanja posvetil mladinski vzgoji. Po prvi svetovni vojni je prišel v stik z raznimi begunci iz boljševiške Rusije: zbral jih je na stanovanju in jim nudil oskrbo; tolažil jih je in jih uvažal v novo življenje. Leta 1932 se je podal v Belgijo, od koder je prinesel neko duhovno oporoko, ki je vsebovala naslednje globoke misli: »Za zedinjenje je potrebna ljubezen; za ljubezen spoznanje; za spoznanje pa srečanje in zblizanje.«

Ta duhovna oporoka je bila odločilna za njegovo nadaljnje delovanje. Vstopil je v gibanje, ki ima kot zadnji cilj združenje vseh kristjanov. Ker se je prav tedaj začela širiti molitvena osmina v Ameriki, jo je takoj uvedel še v svojem rojstnem kraju in jo vsepovsod širil. Objavil je članek »O psihologiji molitvene osmine«, v katerem je prikazal važnost te pobožnosti, saj vsi kristjani, to je katoličani, pravoslavljani in protestanti, molijo za zedinjenje. Ta sveti duhovnik je začel dopisovati in potovati na vse strani in povsod je priporočal molitveno osmino. S tem si je upravičeno pridobil prijateljev in občudovalcev tudi med protestanti in pravoslavljimi. Prisostvoval je mnogim

nju. Prva dežela, ki bo povsem rešena te bolezni, bo Ghana, mlada republika v Afriki. Močno upada ta bolezen tudi v Nigeriji, v britanskem Kamerunu in v nekaterih drugih manjših deželah Afrike.

Katoliška univerza na Formozi

Nova katoliška univerza na Formozi bo imela tri fakultete in sicer filozofsko, tehnično in trgovsko, ter fakulteto naravnih ved. Univerzi bo pridruženih še več drugih strokovnih inštitutov.

Cerkev in osvajanje vseirija

Uradni katoliški tisk se omejuje te dni na golo poročanje o novih uspehih pri raziskovanju vesoljstva, kar pa ne pomeni, da Cerkev to važno vprašanje ne zanima. Nasprotno: že večkrat je izrazila svoje mnenje o tem. Ze l. 1953 je zapisal »Osvajanje vesolja«, da se bo pridružil vseirskim odpravam tudi kak duhovnik, kot nekdanj raziskovalnim odpravam na Zemlji. S tem se bo začelo novo razdobje misijonskega delovanja. Vsa ugičanja pa so še odveč, če hočemo ostati stvarni. Cerkev bo vsekakor znala sprejeti pravilne odločitve in napotiti svoje otroke na pravo pot.

Papež Pij XII. je v nagovoru na udeležence mednarodnega kongresa astronomov v septembru 1956 opomnil znanstvenike, da mora mirno osvajanje vesolja vzbujati v človeški vesti čut za skupnost in vzajemnost, da se bomo ljudje bolj zavedali, da smo vsi skupaj velika božja družina.

Glede človeških bitij na nebesnih telesih pa je že l. 1952 zapisala revija »Civiltà Cattolica«, da noben teološki razlog niti ne terja niti ne izključuje tega. Katoličani so popolnoma svobodni, da lahko verjamejo eno ali drugo, kakor se jim pač zdi. Cerkevne oblasti se niso še nikoli izrekle o tem, ker ni bilo povoda. Zadnje besedo tega vprašanja o človeških bitijih v vesoljstvu ima znanost. Teologi lahko samo čakajo.

1400 milijard predvidenih za nove šole v Italiji

V senatu so pretekli teden začeli razpravljati o načrtu za razvoj šole v Italiji v desetletju 1959-69. Načrt predvideva 1400 milijard izdatkov, od katerih bo 259 namenjenih zgradbi 130.000 novih šolskih prostorov; 117 milijard za izboljšanje znanstvenih naprav na univerzah, 89 za šolski patronat; 84 za otroške vrtce, med katere so všeti tudi privatni otroški vrtci. 818 milijard je predvidenih za ojačenje učiteljskih moči.

Poleg tega finančnega načrta je na programu še uvedba zakona za obvezno obiskovanje šolskega pouka do 14. leta.

Pokojnina za obrtnike

Zakon o pokojninah za obrtnike stopa sedaj v veljavo. Odslej bo 70 od sto delavljansov deležno zavarovanja in minimalne pokojnine. Zakon predvideva, da bodo obrtniki lahko prejeli pokojnino po dovršenem 65. letu starosti; v primeru ali družinski član, ki bo zavarovan za do 15 let, kar je minimalna doba za določeno pokojnino, bo prejemal, ko doseže 65 let (pri ženskah 60 let), mesečno pokojnino v višini 10.300 lir, več trinajsto pokojnino. Potrebne informacije daje interesentom zavarovalni zavod INPS na goriškem Travniku.

Rimski grobovi iz prvih stoletij

Pri gradbenih delih na nekdanji Durajski, sedaj Titovi cesti, so odkrili vrsto rimskih grobov iz prvih stoletij po Kr. Našli so v njih polno keramičnih posod, izmed katerih so bile nekatere skodelice z zelo bogato ornamentiko.

Smrt č. g. Antona Cuffolo

Dne 13. oktobra je v bolnišnici v Cedadu ves vdan v voljo božjo zatisnil svoje oči in odšel v večnost g. Anton Cuffolo, župnik v Lazah, v občini Pulfero v Beneški Sloveniji. Bolehal je že več let, a njegova močna narava je dolgo kljubovala. Pred dobrim tednom pa so ga morali znova prepeljati v čedajsko bolnico, odkoder ga je Bog odpoklical.

Pokojni g. župnik je bil zelo poznana markantna osebnost med našimi beneškimi brati. Kot učenec pok. msgr. Trinka je svojega vzgojitelja zelo posnemal v ljubezni do Boga, do sv. Cerkve in do svojega naroda. Nobena tozadevna grožnja ga ni mogla prestrašiti ali ukloniti, da bi odstopil od tega, kar mu je velevala vest. Dokaz za to je njegova župnija, kjer je do smrti tudi v cerkvi molil in pridigoval v domačem jeziku.

Mnogo je doživel in pretrpel v teku svojih 69 let. Ko je pred prvo svetovno vojno Italija mobilizirala svoje vojaštvo, je bil med vpoklicanimi tudi bogoslovec iz Platišč, Anton Cuffolo. Videmski nadškof ga je zato tik pred vpoklicem posvetil v mašnika in je g. Anton v l. 1914, še pred odhodom v vojaško, zapel svojo novo mašo v svoji rotni vasi. Zvečer istega dne je že moral biti v vojašnici v Vidmu. Med vojno je opravljal vojnega kurata največ na soški fronti in je ob enem zaradi znanja slovensčine bil tolažnik pri vojaških oblasteh.

Po vojni je dobil kaplanijo v Lazah in je ves čas tam ostal, tudi potem ko je vas postala župnija. Ljubil je svoje ljudstvo in ljudje so ljubili njega. Iz za čas fašizma je hranil v svoji olednici sliko, ki ga kaže kot robotnega delavca s »kariolo« na nekem javnem delu pri Pulferu. Dobil je namreč od vsega močnega političnega tajnika v Sempetru ukaz, da mora nekaj dni delati na robotnem delu. G. kaplan se ni protivil, tudi najel ni nikogar namesto sebe. Vzel je neko jutro lopato, odšel je na določeno mesto, tam je obesil duhovsko suknjo na drevo in je golorok začel nakladati in voziti samokolnico. Ljudje so se pa začeli zbirati in nabralo se je vedno več radovednežev, eden med njimi je ta prizor tudi fotografiral. Zglašali in zgledevali so se vsi nad tem. Povečana fotografija je visela od tedaj v župnišču. — Seveda slika ne pove, da je bil tedanji fašistični mogotčev, ki je bil obenem tudi župan v Kobaridu, vsled razkačenosti domačega ljudstva takoj odpoklican in premeščen v notranjost kraljevine.

Tak je bil pok. g. župnik. Trden kot hrast, ki se ne da ukloniti od nobenega viharja. Upajmo, da mu je nebeški Gospodar to značajnost obilo poplačal.

Pogreb blagega pokojnika bo v četrtek 15. oktobra ob 10. uri v Lazah. Naj med svojimi verniki v miru počiva!

ZGODOVINSKI ZBORNIK

Izdala Slovenska kulturna akcija, Buenos Aires, 1959

Slovenska kulturna akcija je svoje 33. izdanje posvetila zgodovinskim in etnografskim doprinosom. Zbornik obsega naslednje razprave:

P. Maver Grebenc objavlja dolgo študijo pod naslovom Itinerar sv. Bernarda v letih Anakletove shizme 1130-1138. Grebencova študija je temeljita, saj seznam virov in uporabljene literature izpružuje marljivost in razgledanost pisca. Za slovensko zgodovino pa sta pot in študija o sv. Bernardu le preveč odmaknjeni. Grebencova študija bi spadala v kak obče-cerkveno zgodovinski zbornik ali pa v zgodovinske objave cistercijskega reda samega, kjer bi dobila častno mesto. Za slovensko zgodovino pa ta razprava nima onega pomena, ki ji gre, ker je pač obisk sv. Bernarda

v Stični le zgolj tradicija in tako izgublja vsako trdno povezavo s slovenskim ozemljem. P. Maver Grebenc postavlja trditev, da si prišli prvi redovniki v Stično iz Morimunda leta 1132, dočim kronika cistercijskega reda zatrjuje, da so Stično ustanovili leta 1136 cistercijani iz opatije Rein na Stajerskem. To sporno stran, če je sploh sporna, bi bilo vredno podrobneje raziskati. P. Maver bi prav tu našel hvaležno delo, katerega sadovi bi našli v podobnem slovenskem zgodovinskem zborniku častno mesto in našli številne bralece.

Rajko Ložar je zbral in objavil daljši prispevek Ljudska obrt in trgovina v Sloveniji. Marljiv zbiratelj narodnega blaga, ki je sam prepoznal menda vse slovensko ozemlje doma in v zamejstvu, je zbral podatke o ljudski obrti, izdelovanju oblačil, obuval in pokrival. Slede še podatki o lesnih izdelkih vseh vrst, lončarstvu, pletarstvu in sitarstvu, železarstvu, oglarstvu, mlinarstvu, prešanju olja, gozdarstvu, drvjarstvu in splavarstvu. Zaključuje pa Ložar svoj doprinos še s podatki o ljudski trgovini: sejmihi, blagu in tovorjenju. Tesno s slovensko narodno zgodovino pa so pevezani prispevki Maksimilijana Jezernika, Bogumila Vošnjaka in Frana Erjavca.

Maksimilijan Jezernik objavlja sestavek Rim in drugo Baragovo potovanje v Evropo. Za raziskovanje Baragovega življenja in njegovega misijonskega udejstvovanja pomeni ta študija nekaj novega. Baraga stopa pred nas v novi luči, osvetljen še z dosedaj nepoznane strani.

Bogumil Vošnjak nam v svoji razpravi Ustavni pogledi Krfske deklaracije odkriva svet in čas o delu Jugoslovanskega odbora med prvo svetovno vojno in pota do Krfske izjave. Vošnjak nas vodi v za-

nimiv labirint razmerja med tedanjo srbsko vlado in Jugoslovanskim odborom. To je zanimiva slika velikega in odločilnega časa za nas Slovence.

Fran Erjavec pa objavlja spomine o Avtonomistični izjavi slovenskih kulturnih delavcev leta 1921. Ta izjava pada v čas ustavodajne skupščine. Erjavec se bavi s slovenskim kulturnim vprašanjem in posega nazaj še v protestantsko dobo in spremlja slovenski kulturni problem v odločilnem trenutku ustavnih razprav v beograjski skupščini. Smo Slovenci narod in nam kot takim pripadajo prvine naroda, ali pa smo samo neko gorsko pleme. Iz Erjavčevih spominov je razvidno, koliko nejasnosti je tedaj vladalo med našimi vodilnimi politiki in kulturniki in do kakšnih izjav je zaslepljenost mnoge pripeljala. V vsem zborniku so Erjavčevi spomini najbolj zanimivi, saj osvetlje pa tudi za temne barsikatero kulturno in politično veličino.

Zgodovinski zbornik zaključuje izvleček razprave Branke Sušnik Totemizem in šamanizem pri Camakokih. To je le izvleček daljše razprave, ki jo je Sušnikova objavila v paragvajskem etnološkem zborniku. Študija bo predvsem zanimala etnologe, ne pa zgodovinarje.

Zbornik prinaša še poročilo o nekaterih slovenskih zgodovinskih publikacijah. Pričujoči zgodovinski zbornik je prvo tovrstno delo slovenskega občestva izven osrednje domovine po drugi svetovni vojni.

Namen zbornika vidimo predvsem v razpravah, ki neposredno zadevajo naš narod in naše probleme. To pa iz vseh pričujočih objav ne izžareva. Ni mi znano, ali je bil urednik v zadregi glede prispevkov, da je sprejel v zbornik, ki nosi naslov zgodovinski tudi sestavke, ki v strogo zgodovinski zbornik ne spadajo. Če pa jih je že sprejel, bi moral naslovu zgodovinski zbornik še dodati tudi etnološki.

Zgodovinski zbornik SKA obsega 212 strani. Uredil ga je Marijan Marolt. M. S.

Science-fiction v filmu

Vdor fantastičnosti v vsakdanjost daje človeku nenavadno zadovoljstvo. Zato so se fantastični filmi pojavili že pred mnogimi leti, ko so bili umetni sateliti še gola domišljija nekaterih znanstvenikov. Danes, ko se ta domišljija uresničuje, je dalo to povod za celo vrsto fantastičnih filmov. Vendar pa je število zanimivih in dobrih tovrstnih filmov dokaj skromno. Med najboljše bi lahko šteli »Dan, ko se je zemlja nehala gibati« (The Day the Earth stood still), »Pošasti z drugega planeta« (Them), »Naš otok-zemlja« (This Island Earth) in »Prepovedani planet« (Forbidden Planet).

Ti filmi so zelo napeti in pritegnejo gledalčevo pozornost bolj kot katerikoli drugi. Njihovo bistvo je intelektualnega in moralnega značaja. Taki filmi vsebujejo navadno nekakšno sodbo o prihodnosti človeštva; pri tem pa ne dajo nobene znanstvene utemeljitve. Sicer pa najboljši filmi te vrste obravnavajo samo enega izmed številnih perečih sodobnih problemov: nevarnost, ki izhaja iz atomskih eksplozij.

Scenaristi, ki sestavljajo scenarij za fantastične filme, se mnogo lažje znajdejo v obravnavanju tehničnega napredka kot v priznavanju psihološkega in družbenega razvoja. Ta napaka se opaža tudi v fantastični literaturi, a je v filmu mnogo bolj vidna. Psihologija oseb je v tem novem okviru nenavadno revna. Kljub napakam pa vsebuje ta filmska umetnost tudi nekaj poezije. Poskušaj prikazovati odnose med ljudmi in druge pojave, ki so v zvezi s človeškim življenjem.

Režija fantastičnih filmov zastavlja nekatere zelo težke probleme. Teh problemov pa niso režiserji vselej najbolje rešili. Na splošno občinstvo ne pozna sodobnih znanstvenih teorij; toda zgodi se, da nima niti režiser pojma o njih. S tem pa še ni rečeno, da se mora zateči k znanstvenemu svetovalcu za rešitev režijskih problemov. Producent Pal je za svoj film »Osvoboditev vesoljstva« poklical na pomoč atomskega strokovnjaka Von Brauna. Kljub temu pa je ta film postal eden izmed najdolgčasnejših te vrste, čeprav je bila izstrelitev rakete precej verjetna in znanstveno utemeljena. Za režijo fantastičnih filmov se ne morejo postaviti točna pravila, kajti vsaka snov zahteva svoje. Včasih je treba genialnih domislic, da se reši ta ali oni problem. Na splošno prevladuje mnenje, da mora biti ustvarjalec fantastične literature odličen romanopisec, mora pa imeti obenem zadostno znanstveno znanje. Seveda velja isto pravilo tudi za film.

Izdelovanje fantastičnih filmov se še vedno nadaljuje. V Ameriki so samo v letu 1957 izdelali več kot trideset takih filmov. Toda vsi ali skoraj vsi so bili povprečni. V bistvu se nič ne razlikujejo od westernov, kriminalk in detektivk, ki jih v Hollywoodu izdelujejo kar na debelo. Razlikujejo se le v tem, da v njih uporabljajo nenavadne stroje, robote, tehnične pošasti. Kljub snovi, ki jo obravnavajo, pa so mnogi polni lažnih političnih idej. Povprečno občinstvo sprejema s sveto naivnostjo take filme. Toda za malo zahtevnejšega gledalca, ki ima količjak pojma o znanstvenih teorijah, so taki filmi neumni in docela smešni. Prikazujejo neke nove junake, ki se borijo z nezna-

nim na način, ki je zelo daleč od resnične znanosti.

Fantastična filmska umetnost še daleč ni uporabila vseh tem, ki jih nudi literatura. Skoraj vsi dosedanji filmi obravnavajo povečini prihod prebivalcev iz vse-mirja na našo zemljo, posledice atomskih eksplozij, potovanje v vesoljstvo, izumre predzgodovinske živali. To je kaj malo v primeri z velikim bogastvom fantastične literature, ki je je dosti zlasti v Ameriki. Mnoge sijajne ideje, ki so jih dali nekateri ameriški pisatelji, dajejo podlago za odlične scenarije, za katere pa je treba seveda dobrih scenaristov. Navadno pa ti pišejo take scenarije, ki naj ugajajo producentom in pri tem ubijejo fantazijo. Zato je večina dosedanjih »science-fiction« filmov tako revnih v svojih idejah.

Ako hočejo producenti izdelati zares dobre fantastične filme, se morajo opreti na resnično znanost in na resnični napredek ter prikazati zboljšanje človeških medsebojnih odnosov.

Radio Trst A

od 18. do 24. oktobra 1959

Nedelja: 8.30 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu. — 10.00 Prenos maše iz stolnice sv. Justa. — 12.00 Vera in naš čas. — 15.20 Slovenska zborovska glasba. — 17.00 Haydn: Godalni kvartet št. 69 v Es Duru, op. 64, št. 6. — 18.30 Koncert slovenskih solistov. — 21.00 Pesniki in njih stvaritve.

Ponedeljek: 18.00 Oddaja za najmlajše: ODDAJNIK NA OTOKU; igrajo člani RO, nato Vokalni kvintet Zarja. — 19.00 Utrinki iz znanosti in tehnike. — 20.30 G. Rosini: ITALIJANKA V ALZIRU, opera v dveh dejanjih.

Torek: 18.00 Radijska univerza. — 18.10 Simfonični koncert orkestra in zbora Dunajske državne opere. — 19.00 Sola in vzgoja - Anton Kacin: »Vzroki slabih uspehov v jesenskem roku«. — 21.00 Ilustrirano predavanje - Mirko Javornik: Zgodovina odkrivanja sveta. — 22.00 Umetnost in življenje. — 22.15 Jugoslovanski skladatelji.

Sreda: 18.00 Z začarane police - Zora Kafol: »Trduško, Počasne in Navihanko«. — 18.10 Rahmaninov: Koncert št. 3 v d molu, op. 30. — 18.45 Vaški kvintet. — 19.00 Zdravstvena oddaja. — 21.00 SEVILJSKI BRIVEC, komedija v treh dej.; igrajo člani RO.

Četrtek: 18.00 Radijska univerza. — 18.10 Koncert pianista Angela Kessissoglaja. — 18.45 Slovenske narodne pesmi. — 19.00 Sirimo obzorja: »Vzori mladini«. — 21.15 Simfonični koncert orkestra Tržaške filharmonije.

Petek: 18.00 Lovski spomini Ivana Rudolfa. — 18.10 Čajkovski: Simfonija št. 6 v h molu, op. 74. — 19.00 Sestanek s poslušalkami. — 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu. — 21.20 Zagrebški zbor »Vatroslav Lisinski«. — 22.00 Znanost in tehnika. — 22.15 Koncert pianistke Gite Mally Lajovic.

Sobota: 15.00 Respighi: Rimski bori, simfonična pesnitev. — 16.00 Predavanje - Umberto Urbani: »Dante in Slovani«. — 17.00 Koncert pianista Marjana Lipovška. — 18.00 Radijska univerza. — 18.10 Jugoslovanske narodne pesmi in plesi. — 19.00 Pisani balončki, radijski tehnik za najmlajše. — 21.00 SRECANJE NA POL POTI, enodejanka; igrajo člani RO. — 22.00 Skladbe Richarda Straussa.

Kazimir Humar:

8

Od Altöttinga do Arsa

NA WUERTEMBERSKEM

Iz Münchena peljejo avtomobilske ceste na razne strani Nemčije. Ena je ona, ki Breko Ulma vodi na zapad v Stuttgart, glavno mesto Württemberga. Nemčija je namreč razdeljena na razne zvezne države, ki so nekoč bile države s svojimi knezi in kralji, ki so bili pa vsi fevdalni go-podje nemškega cesarja. Ti nemški knezi in kralji so bili v srednjem veku bolj ali manj neodvisni, kakor je uspelo cesarju omejevati njihovo oblast. Končno so se pa od cesarja povsem osamosvojili v westfalskem miru (1648), ki pomeni konec tridesetletne vojne in tudi konec cesarske nadoblasti v Nemčiji. Od tedaj naprej je bila cesarska krona le še čast in nič drugega. Nemške države so živele bolj ali manj neodvisno politično življenje. Zato pa, ko potuješ po Nemčiji, srečuješ po raznih prestolnicah sedanjih zveznih držav kraljeve in knežje dvorce iz tistih časov, ko so tam živeli in vladali vojvodi in kralji. Poleg Bavarske je bila taka neodvisna država tudi Württembška.

Po westfalskem miru je palagoma postal najmočnejši nemški kralj oni, ki je vladal v Brandenburgu in Prusiji z glavnim mestom Berlinom. Ko je v preteklem

stoletju Prusija dobila še iveredno sposobnega ministra v Bismarcku, se je pruske-mu kralju in Bismarcku posrečilo, da sta v drugi polovici preteklega stoletja združila vse nemške kneze in kralje v eno zvezno državo, Nemčijo, kateri je vladal cesar v Berlinu, razni kralji pa v posameznih zveznih državah. Teh je bilo nič manj kot 25. Po prvi svetovni vojni, ko se je moral cesar Viljem odpovedati prestolu in so proglasili republiko, so se morali podati v pregnanstvo tudi vsi ostali nemški zvezni knezi in kralji. Ostale so pa zvezne države z lastnimi parlamenti in vladami. Hitler je vse to odpravil in vpe-ljal enotno državo — tretji rajh. Po zad-nji vojni so zavezniki prisilili Nemce, da so zopet obnovili nekdanje zvezne države s parlamenti in vladami (te zvezne dr-žave se imenujejo Land, množ. Länder). Zato imamo danes v Nemčiji zvezno vlado v Bonnu s skupnim parlamentom; poleg nje pa še vlade in parlamente posameznih zveznih držav, kakor nekoč. Te države so v notranjih zadevah precej neodvisne.

Württemberg je torej taka zvezna drža-va. V njej so nekoč vladali vojvode wür-tembški. Ta dežela je tesno povezana z našo prvo književnostjo. Tu je namreč do-bil zatočišče in podpora naš prvi pisec Pri-mož Trubar. V Tübingenu na Württemb-škem je pri tiskarju Morhartu tiskal prvo slovensko knjigo, Evangelij sv. Mateja (1551). Pozneje je v tem mestu nastala

prva tiskarna slovenskih knjig. Vojvoda Krištof in grof Ungnad sta bila Trubar-jeva visoka pokrovitelja in Ungnad tudi lastnik in blagajnik tiskarne. Blizu Tü-bingena v Derendingenu je zadnja leta Primož Trubar tudi živel in umrl.

Ko smo si ogledovali oba knežja dvorca v Stuttgartu, protestantsko stolnico, polno reliefov raznih vojvod, dobrotnikov cerkve, me je mikalo, da bi skočili v Tü-bingen in v Derendingen, toda naš cilj je bil drugje, zato smo morali naprej. Ven-dar ne morem si kaj, da bi ne spomnil na čudno lastnost nas katoliških Slovencev, kako malo smo se v preteklosti bri-gali za sv. pismo. Prvi prevod so nam dali protestantje, Primož Trubar in Jurij Dal-matin. Stroške zanj so plačali protestant-ski nemški plemiči in protestantski dežel-ni stanovi na Kranjskem, Koroškem in Stajerskem. Drugi natis sv. pisma nam je oskrbel dve sto let pozneje (1784) jan-zenist Jurij Japelj. V tretje je izšlo sv. pi-smo v slovenščini od leta 1856 do l. 1859 in ga je založil ljubljanski škof Alojzij Volf. In zopet je moralo preteči sto let, da smo znova dobili sv. pismo, ki je letos izšlo v Mariboru v prevodu prof. Slaviča in na stroške mariborskega škofa, toda tudi po dobroti sedanjih oblasti, kot pravi škof Držičnik v uvodu. Medtem smo v sto letih natisnili na tisoče drugih, večkrat prav nepotrebnih knjig, da bi si oskrbeli lepo izdajo sv. pisma, kakor jih imajo

drugi narodi, si nismo drznili. Mislim, da vse to priča, da je v nas premalo poguma in premalo ljubezni do te knjige vseh knjig, ki je sv. pismo. Zato vedno čaka-mo, da jo dobimo po milosti enih ali dru-gih. Moralo bi nas biti vse skupaj sram, da je tako.

OB RENU NAVZGOR

Na Württembškem svet že visi proti zapadu. Podoba dežele se spreminja, ni več toliko polja, gozdov in travnikov; gri-či se vrste za griči, cesta leze navzdol; po-kažejo se tudi prvi vinogradi. Znamenje, da se bližamo novi pokrajini ob Renu.

Ren je morda najbolj znamenita reka v Evropi, vsekakor je za rečni promet najvažnejša. Vse knjige zemljepisa vedo po-vedati, koliko ogromnega prometa se vrši po tej reki, ki je nekaka naravna meja med Nemčijo in Francijo in je bila od časov Julija Cezarja dolgo stoletij tudi politična meja med Galijo in Germanijo. Zato imaš ob vandrjanju po tej dolini ob-čutek, da se tu ločita dva svetova: ger-manski na desnem bregu Rena in roman-ski na levem bregu. Nič ne de, če je po-zneje v dobi preseljevanja narodov ger-manski človek zasedel oba brega Rena, rimske kulture na levem bregu ni mogel izbrisati, ostala je do danes v znamenje, da so duhovne vrednote vedno veliko višje od materialne sile in tehničnih pridobitev. Obrenski Nemci se zdi, da so ponosni na

rimsko preteklost svoje dežele in zato vi-diš vsepovsod, kako zvesto čuvajo spo-menike iz onih davnih let. Mesta Trier, Aachen in Köln imajo največ teh ostan-kov iz rimske zgodovine in iz časov Karla Velikega. Srečali smo med drugim pri Billingenu hotel Bei Drususbrücke, Ob Druzovem mostu, v spomin na N. Klavdi-ja Druza, brata cesarja Tiberija, ki je vo-dil dolgotrajne boje z nemškimi rodovi onstran Rena in v teh bojih tudi padel (l. 9. pr. Kr.). Pravijo, da so ti kraji ob Renu tudi izredno lepi in kot posebnost vabijo turiste na izlet z ladjo po Renu. Od Frankfurta do Koblenza je menda ta-ka pot najbolj romantična. Na tem odse-ku Rena so znamenite čeri Lorelei, ki so navdahnile Goetheju znamenito balado Die Lorelei. Vse to je gotovo res, toda mi smo naleteli na tako silovito vročino in sušo ob Renu, da se je z njo posušila tudi vsa romantika. Povedal bi le to, da je bilo ob Renu najlepše, ko smo se z ladjo pe-ljali čez reko pri Billingenu. Mostov je namreč čez Ren silno malo in zato pre-važajo na raznih krajih ves promet preko reke z ladjami, kakor so prevažali pri nas na splavih čez Savo v časih Valvazorja. Počakati moraš, da se ladja napolni z av-tomobili in motorji, potem plačaš prevoz-nino kakor gondolerjem v Benetkah, da te prepeljejo čez Canal Grande. Je pa tak prevoz zanimiv pri enoličnosti vožnje po asfaltu in v vročini. (Nadaljevanje)

